

Bernal, 5 de novembre de 1995

Estimat amic,

sempre resulta reconfortant que algú et digui una paraula de consol quan estàs emprenyat --una mica el que li passa al teu personatge quan li pica la formiga, i la nena li fa un treballet per calmar la fiblada i la inflor, salvant totes les distàncies, no cal dir-ho--, de manera que t'agraeixo les mostres de solidaritat davant el cas Bonada.

Tanmateix, després que el matrimoni Montserrat-Jaume Ruaiix van tornar a Barcelona, al cap d'una quinzena d'estar-se a casa, vaig rebre un fax de la Montse dient-me que, aparentment, l'Alzueta havia baixat del «burro» i continuarien donant-me traduccions. I així ha estat: després de passar una temporada d'angúnies, l'altre dia vaig rebre un original per traduir (una novel·la d'un tal Waller, que sembla ser un d'aquests autors que es fan en quatre dies, perquè d'un llibre anterior ja n'han fet una pel·licula, *Els ponts de Maddison*), i també Vicens Vives m'ha encarregat la traducció d'uns contes de Poe. O sigui que, amb tot això, ja tinc feina fins al gener. El cas és que, fins a no rebre aquests encàrrecs, vaig dedicar-me a enviar cartes i fax a diverses editorials, catalanes i castellanques, però cap no ha respirat: en general, donen la callada per resposta. Aquesta és una pràctica que m'emprenya d'allò més: ni tan sols no es dignen contestar-te. A can 62, però, sí que m'han contestat, però de moment no tenien res. Es veu que la col·lecció MOLUXX, ara s'ha reduït a un títol cada dos mesos, per tant la producció ha baixat

de mala manera. En un primer moment, vaig pensar que l'efecte Bonada els havia influït, car la Maria Ginés em va dir que els havia arribat la brama, però ella mateixa em va assegurar que no era pas així, i aleshores em va fer saber que l'havien acomiadat. Què me'n dius? Una persona com ella, després de tants anys de treballar-hi --des de la primera hora, crec--, però aquesta gent no tenen escrúpols, tot ho mesuren amb la vara de l'eficàcia i la pela.

Bé, passant a una altra cosa, em va encantar el conte «Elogi de la formiga» i no m'aconformo amb el botó de mostra. De manera que, quan et guanyis el premi Pere IV i et publiquin el llibre, n'espero un exemplar. L'he trobat collonut!!

Celebro que t'agradés l'article de la *Revista de Catalunya* sobre traducció. Al número 97, corresponent al mes de juny, me n'han publicat un altre respecte a la censura sobre les traduccions a l'època franquista, i al 99, de setembre, un altre sobre Albert Camus i l'absurd, i encara en tenen en cartera un sobre un article de Ferrater Mora sobre la qüestió disputada de Catalunya i Espanya, i un que els vaig enviar fa uns dies que ve a ser com una continuació del referit a la traducció, en el qual toco el tema de la «denúncia» Bonada, sense donar noms, però posant en relleu que una suposició semblant és una bestiesa pròpia d'una persona ignorant de com va això de la traducció.

Precisament, l'altre dia en Parcerisas em comentava que havia estat parlant amb en Jordi Coca sobre la possibilitat de cercar alguna excusa per fer-me viatjar de nou a Catalunya, però,

naturalment, jo ja li havia dit que, si no hi ha la manera d'aconseguir que en pugui treure alguns calés (a part del preu del bitllet), a mi no m'interessa, perquè en aquests moments vivim molt justos i no puc parar la màquina de fer traduccions, si no vull morir-nos de gana. En Parcerisas, doncs, ho té clar, i ell pensa que la solució seria organitzar una sèrie de seminaris, semblants al que vam fer a l'Autònoma, que compregués la Pompeu Fabra, l'escola de traductors de Vic, etc. i aprofitar el temps d'aquesta manera. Ja veurem...

Middlemarch és una bona novel·la, com també ho és *La copa daurada*, però són llibres que actualment no els deu llegir ningú. Un llibre que et recomano és *Set contes gòtics*, d'Isak Dinesen (que per cert no han estat traduïts al castellà, així que no sé pas de quina llengua dirà que els he copiats en Bonada), perquè estic segur que te'ls empassaràs assaborint-los goludament i sense saltar-te ni una sola pàgina.

Això de caminar penso que és l'exercici més extraordinari que existeix. Ja saps que jo camino una hora cada dia, o sigui, uns sis quilòmetres, i estic "fit as a fiddle", com diuen els anglesos, és a dir, afinat com un violí. Per tant, el que has de fer, perquè no se't rovellin les frontisses, és caminar diàriament, no pas de tant en tant. Tanmateix, jo tinc la impressió que sempre camines molt per la ciutat, oi?

De com van les coses al món, em sembla que més val no parlar-ne. Ja veus el que acaba de passar a Israel. Aquí, a l'Argentina, va explotar un polvorí militar a la província de Córdoba, enclavat al mig d'un barri poblat, i a tocar de dues fàbriques de

productes químics de gran perillositat, de tal manera que, si la cosa no va ser més greu, és perquè Déu és gran, com diuen els creients... I què me'n dius de les proves atòmiques al Pacífic? Pot ser més gran l'estultícia humana? Jo crec que no.

és clar que, al costat d'això, encara hi ha gent que creu en l'art i aquestes coses. La setmana passada vam ser a Neuquén, on viu el nostre fill, el qual, a part de la feina per guanyar-se les garrofes, dirigeix un cor, canta en un conjunt folklòric i, ara, forma part d'un grup de gent que prepara "Carmina Burana" d'Orff, per al mes de desembre. La Isabel pinta, la meva filla es dedica a divulgar la filosofia per a infants, perquè els nens aprenguin a pensar des del jardí d'infància, i jo faig traduccions i escric articles... Què hi farem?

Aquí, la primavera sembla que s'ha tornat folla i fa uns dies que tenim una temperatura que supera els 30º. Avui mateix, hem arribat a 37ºC!!

Per tant, plego, però ja feia dies que et devia carta i no volia deixar-ne passar més.

Els de casa t'envien tot el seu afecte juntament amb la forta abraçada meva